

# Inventarisatie van biologische rijkdom van Velsen

## Boek voor Pieter Vermeulen Museum

*Fred Hopman*

### Inleiding

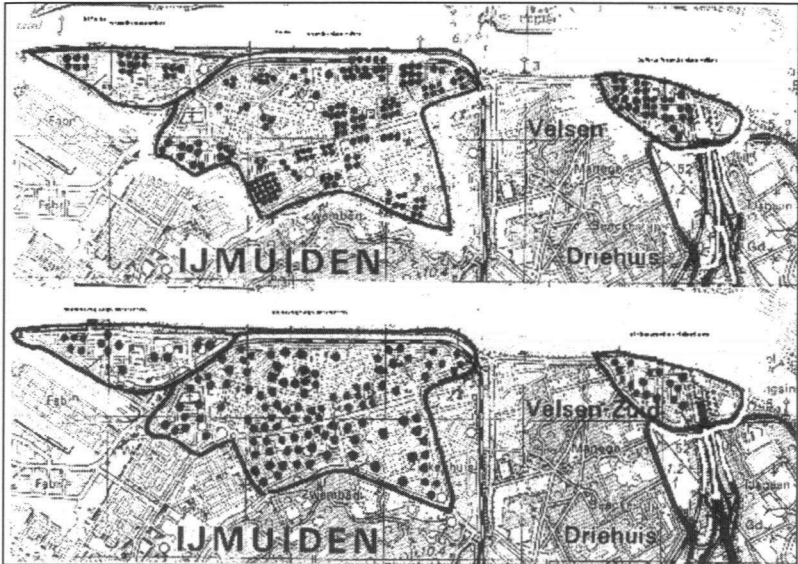
Het Pieter Vermeulen Museum is het centrum voor milieu-educatie in Velsen. Het ontvangt elk jaar duizenden bezoekers. Door sterk teruggelopen steun van de gemeente en een daardoor minimale professionele bezetting, is de toekomst van het museum onzeker. Een groep enthousiaste vrijwilligers heeft actie ondernomen om het museum te steunen. Onder de titel: 'Veerkracht in Velsen' wordt in 2007 een boek uitgegeven. Doelen van dit boek zijn: een vorm van milieu-educatie behouden, een onderbouwde indruk van de biologische rijkdom van Velsen presenteren en financiële steun genereren voor toekomstige projecten van het museum.

Inventariseren, schrijvers, tekenaars en fotografen stellen hun werk kosteloos ter beschikking voor dit boek. Er zal in het boek ruim aandacht besteed worden aan de rijke verscheidenheid aan vogels met bijdragen van Gert Baeyens, Niko Buiten, Fred Cottaar, Hans Groot, Roy Slaterus, Huub Veerkamp en mijzelf. Hierbij een eerste indruk over een deel van de stadsvogels.

### Plots

Er is al veel bekend over het wel en wee van de broedvogels maar de inventarisaties in het stedelijk gebied zijn minder populair bij tellers. Om inzicht te krijgen van welke soorten de bebouwde kom van Velsen territoria herbergt vinden er in 2005 en 2006 inventarisaties plaats. In 2005 werd het gebied tussen de Zeeweg en het Gijzenveldplantsoen en vanaf de Linaeusstraat tot en met Oud-IJmuiden onderzocht. Ook werd Oud-Velsen geïnventariseerd. De tellingen werden verricht en uitgewerkt volgens de richtlijnen van SOVON (Van Dijk, 2004) en kunnen zo ook gebruikt worden voor landelijke trends, en na bewerking ook voor de toekomstige avifauna van Noord-Holland. IJmuiden heeft nog aardig wat groenstroken en vogelvriendelijke tuintjes. Dat het wat minder lommerrijk en dus armer aan soorten wordt naarmate je dichter bij zee komt is onontkoombaar. Opsplitsen in duidelijk te onderscheiden plots blijft arbitrair, maar Oud-IJmuiden en Oud-Velsen zijn als contrast wel

illustratief. Figuur 1 geeft de getelde plots weer en de verspreiding van de territoria van de twee meest voorkomende stadsvogels. Ik zal me verder beperken tot totalen en een aantal zaken die me opvielen tijdens de ronden.



*Figuur 1. Oud-IJmuiden, IJmuiden en Oud-Velsen met de verspreiding van territoria van Huismus (onder) en Turkse Tortel (boven) in de geïnventariseerde delen.*

## Stadse broeders

Uit tabel 1 blijkt de Huismus van Oud-IJmuiden tot Oud-Velsen nog steeds de meest voorkomende stadsvogel te zijn. De Turkse Tortel is een tweede plaats toebedeeld en volgt op ruime afstand. Deze stadsklant is gelijkmatig over het hele gebied verspreid, terwijl de mus meer neigt tot clusteren in diverse 'hotspots' of kleine gemeenplaatsen van enkele territoria (zie figuur 1). Wat mij opviel zijn ook de hoge noteringen van Merel en Koolmees, die de meer in het oog springende soorten zoals stadsduif, Spreeuw en Ekster ver achter zich laten. De noteringen komen echter deels overeen met onze Avifauna (Geelhoed et al., 1998, terwijl Turkse Tortel, Merel en Kauw dat niet doen. Dat de alom aanwezige Kauw in de top vijf staat is niet verwonderlijk. Zilvermeeuw en Heggenmus op een gedeelde tiende plaats geeft aan dat er voor deze vogels blijkbaar voldoende platte daken en heggen zijn in het onderzochte gebied. Mogelijk zal de inventarisatie van de rest van Velsen dit beeld nog wat nuanceren.

Eén opvallende (ongetelde) afwezige is ongetwijfeld de Gierzwaluw. Gezien de inspanningen in het creëren van nestgelegenheid en betrokkenheid bij deze soort kunnen Huub Veerkamp en Piet Kok hier meer informatie over geven. Een hoofdstuk in het te verschijnen boek zal dan ook gaan over deze 'honderd dagen vogel'.

*Tabel 1. Broedvogels in Oud-IJmuiden, IJmuiden (deels) en Oud-Velsen in 2005 gesorteerd op afnemende talrijkheid. Gierzwaluwen zijn niet geïnventariseerd.*

Soort	Oud-IJmuiden	IJmuiden	Oud-Velsen	Totaal
Huismus	21	150	32	203
Turkse Tortel	14	112	16	142
Merel	15	83	37	135
Kauw	13	101	14	128
Koolmees	11	98	17	126
Stadsduif	11	77	1	89
Spreeuw	8	65	11	84
Ekster	11	52	4	67
Pimpelmees	7	49	10	66
Heggenmus	10	38	9	57
Zilvermeeuw	22	35	0	57
Houtduif	6	21	16	43
Winterkoning	4	10	9	23
Zwartkop	2	3	7	12
Groenling	2	6	3	11
Putter	4	6	1	11
Tjiftjaf	2	4	5	11
Kraai	1	8	1	10
Roodborst	1	2	7	10
Gaai	1	5	1	7
Vink	2	4	1	7
Grasmus	0	5	1	6
Staartmees	1	1	3	5
Boomkruiper	0	1	3	4
Fitis	0	1	3	4
Zanglijster	0	2	2	4
Grote Bonte Specht	0	0	3	3
Scholekster	0	2	1	3
Meerkoet	0	0	2	3
Nachtegaal	0	1	1	2
Bosrietzanger	0	1	0	2
Braamsluiper	0	1	0	1
Groene Specht	0	0	1	1
Kleine Karekiet	0	0	1	1

In totaal konden van 34 verschillende vogelsoorten territoria genoteerd worden, met de Gierzwaluw meegeteld 35. Ook waren er waarnemingen van Halsbandparkiet, Kleine Mantelmeeuw, Kokmeeuw, Nijlgans, Stormmeeuw, Torenvalk en Witte Kwikstaart. Gezien de antipathie die sommige mensen tegen Eksters koesteren, omdat deze vogels wel eens eieren of jongen roven, besloot ik ook de buiten aanwezige katten, die ook niet vies zijn van een vogeltje, te turven tijdens de inventarisaties. Ik telde er gemiddeld 6,8 en maximaal 15 per bezoek; het aantal Eksters bedroeg maximaal 16. In heel Nederland bedraagt de kattenpopulatie overigens 3300000 en het aantal eksterparen 51000 (SOVON 2002).

## Tot slot

In 2006 worden Driehuis, Velsen-Zuid, Santpoort-Noord, Velsbroek, Velsen-Noord en Zeewijk geïnventariseerd. Marianne Willems, Evert van Huijssteeden en Johan Stuart nemen een deel van de Velsbroek voor hun rekening en Piet Kok gaat in Driehuis aan de slag.

Mochten er vogelaars genegen zijn gedurende de maanden maart, april, mei en juni twee maal per maand een urbane telling te doen dan kan er contact met me opgenomen worden. Als laatste wil ik Inge Berkhout nog bedanken voor de medewerking bij het tellen van Santpoort-Zuid.

## Geraadpleegde literatuur

- Dijk, A.J. van, 2004. Handleiding Broedvogel Monitor Project (Broedvogelinventarisatie in proefvlakken). SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Geelhoed, S., Groot, H., Huijssteeden, E. van, Leeuwen, G. van & Nobel, P. de (red), 1998. Vogels in het landschap van Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer. Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland/KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002, Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998 - 2000. Nederlandse Avifauna nr.5, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Fred Hopman, Stephesonplein 7, 1972 RP IJmuiden.